

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	7
I. TEORIE PRÁVA A ÚVOD DO PRÁVNÍ TERMINOLOGIE	9
1. POJEM PRÁVA A JEHO KLASIFIKACE	9
1.1. Fenomén práva	9
1.2. Pojem práva	10
1.3. Klasifikace práva	11
a) Přirozené právo versus pozitivní právo	11
b) Objektivní právo versus subjektivní právo	12
c) Veřejné právo versus soukromé právo	13
d) Hmotné právo versus procesní právo	15
e) Vnitrostátní právo versus mezinárodní právo veřejné	15
2. STRUČNÝ PŘEHLED PRÁVNÍCH DĚJIN	17
2.1. Římské právo	17
2.2. Některé základní prameny moderního práva	18
3. PRÁVNÍ NORMA A JEJÍ CHARAKTERISTIKY	20
3.1. Základní charakteristiky právní normy	20
3.2. Základní druhy a části právních norem	21
3.3. Působnost právních norem	23
a) Věcná působnost právních norem	23
b) Prostorová působnost právních norem	24
c) Osobní působnost právních norem	24
d) Časová působnost právních norem	26
3.4. Platnost právních norem	27
3.5. Účinnost právních norem	29
4. PRAMENY PRÁVA VE SVĚTĚ A V ČR	31
4.1. Pojem pramene práva a hierarchie pramenů práva	31
4.2. Jednotlivé druhy pramenů práva v České republice a ve světě	34
a) Prameny práva z obecného hlediska	34
b) Prameny práva v České republice	35
c) Prameny práva v anglosaské právní kultuře	35
5. TYPOLOGIE PRÁVNÍCH KULTUR	37
5.1. Kontinentální právní systém	37
5.2. Anglosaský právní systém	38
5.3. Islámský právní systém	39

6. SYSTÉM PRÁVA A JEDNOTLIVÁ PRÁVNÍ ODVĚTVÍ	41
6.1. Právní odvětví veřejnoprávního charakteru	42
6.2. Právní odvětví soukromoprávního charakteru	43
6.3. Právní odvětví smíšené povahy	44
7. SUBJEKTY PRÁVA A JEJICH ZPŮSOBILOST	46
7.1. Způsobilost k právům a povinnostem u fyzických osob.....	46
7.2. Způsobilost k právním úkonům u fyzických osob	48
7.3. Způsobilost k právům a povinnostem a způsobilost k právním úkonům u právnických osob.....	49
a) Jednotlivé druhy právnických osob	50
b) Vznik právnických osob	50
c) Zánik právnických osob.....	51
8. PRÁVNÍ VZTAHY A PRÁVNÍ SKUTEČNOSTI.....	53
8.1. Pojem právního vztahu a právní skutečnosti.....	53
8.2. Právní jednání	54
a) Právní úkony	54
b) Právní akty	55
8.3. Protiprávní jednání	56
a) Občanskoprávní delikty	57
b) Správní delikty a přestupky	58
c) Trestné činy	59
8.4. Právní události	59
8.5. Protiprávní stavy	60
9. REALIZACE PRÁVA A AKTY JEHO APLIKACE.....	61
9.1. Interpretace a aplikace právních norem	61
9.2. Řízení před orgány veřejné správy a individuální správní akty.....	63
a) Individuální správní akty	64
b) Správní řízení	65
9.3. Jednotlivé druhy soudních řízení a soudních rozhodnutí.....	65
a) Občanskoprávní řízení	66
b) Soudní řízení správní	67
c) Trestněprávní řízení	67

10. PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST A PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ.....	69
10.1. Pojem právní odpovědnosti a druhy právní odpovědnosti	69
10.2. Soukromoprávní odpovědnost	70
10.3. Kárná odpovědnost.....	71
10.4. Správně-právní a přestupková odpovědnost	72
10.5. Trestní odpovědnost	74
II. ÚSTAVNÍ VÝVOJ A ZÁKLADY ÚSTAVNÍHO PRÁVA.....	77
11. VZTAH STÁTU A PRÁVA A POJEM PRÁVNÍHO STÁTU.....	77
11.1. Pojem státu a jeho charakteristiky	77
11.2. Státní formy a druhy politických režimů.....	78
a) Jednotlivé druhy státních forem	78
b) Jednotlivé druhy politických režimů	79
11.3. Pojem právního státu a jeho základní atributy.....	80
11.4. Ochrana základních lidských práv a svobod	81
12. ÚSTAVNÍ VÝVOJ SMĚREM K PRÁVNÍMU STÁTU (1848-1992)	83
12.1. Ústavní vývoj posledních desetiletí habsburské monarchie (1848-1918).....	83
a) Dubnová ústava.....	83
b) Břežnová ústava.....	84
c) Bachův absolutismus	84
d) Únorová ústava	84
e) Prosincová ústava	85
f) Vývoj volebního práva na sklonku habsburské monarchie	85
12.2. Ústavní vývoj během „První republiky“ (1918-1938).....	86
a) Vznik Československé republiky	86
b) Recepční norma a zachování právní kontinuity	87
c) Prozatímní ústava.....	88
d) Stanovení hranic Československé republiky	88
e) Ústavní listina Československé republiky.....	88
12.3. Ústavní vývoj během II. světové války a prvních poválečných let (1938-1948).....	90
a) Mnichovská dohoda a „Druhá republika“	90
b) Slovenský stát	91
c) Protektorát Čechy a Morava.....	92
d) Prozatímní státní zřízení v exilu a dekrety prezidenta E.Beneše	92
12.4. Ústavní vývoj v období komunistického režimu (1948-1989)	96
a) Únorový puč, Ústava 9. května a teror padesátých let.....	96
b) Socialistická ústava.....	97
c) Pražské jaro, okupace, normalizace.....	97
d) Ústavní zákon č. 143/1968 a proměna Československa ve federaci.....	98
12.5. Ústavní vývoj od tzv. „Sametové revoluce“ do rozdělení federace (1989-1992).....	99
a) „Sametová revoluce“ a první kroky k obnově právního řádu	99
b) Parlamentní volby roku 1992 a postupný rozpad federace	100

13. MOC ZÁKONODÁRNÁ A TVORBA PRÁVA	102
13.1. Struktura a organizace Parlamentu České republiky	102
13.2. Pravomoci a kontrolní mechanismy Parlamentu ČR	103
a) Způsob hlasování v obou komorách Parlamentu ČR	103
b) Kontrolní pravomoci Poslanecké sněmovny	104
c) Kontrolní a kreační pravomoci Senátu	105
13.3. Zákonodárný proces	106
a) Zákonodárná iniciativa	106
b) Projednávání zákona v Poslanecké sněmovně	106
c) Projednávání zákona v Senátu	107
d) Role prezidenta republiky v legislativním procesu	108
e) Platnost a účinnost nově přijatého zákona	108
14. MOC VÝKONNÁ A USKUTEČŇOVÁNÍ PRÁVA	109
14.1. Vláda České republiky	109
14.2. Prezident České republiky	110
a) Výkon funkce prezidenta republiky	110
b) Volba prezidenta republiky	111
c) Kontrasignační pravomoci prezidenta republiky	112
d) Nekontrasignační pravomoci prezidenta republiky	112
15. MOC SOUDNÍ A VÝKLAD PRÁVA	115
15.1. Moc soudní a soustava soudů České republiky	115
15.2. Ústavní soud České republiky	116
a) Organizace a funkce Ústavního soudu ČR	116
b) Abstraktní kontrola ústavnosti	117
c) Konkrétní kontrola ústavnosti	117
d) Předběžná kontrola ústavnosti a další řízení před ÚS ČR	118
BIBLIOGRAFIE	120